Valoa ja lämpöä jouluunne!

Suomen Kuurosokeat ry:n hallitus kiittää kuluneen vuoden yhteistyöstä
ja toivottaa Rauhallista Joulua sekä Iloa ja Menestystä vuodelle 2017!
Hallituksen puolesta Tuula Hartikainen, puheenjohtaja.

◆◆◆

Tiedotuksen Tuija ja Jaakko kiittävät lukijoitaan kuluneesta vuodesta
ja toivottavat kaikille ihanaa joulunaikaa
sekä kaikkea hyvää Suomen 100-vuotisjuhlavuodelle 2017.

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry:n järjestö- ja jäsenlehti

12
2016

Syyskokouksessa äänestettiin

Opastutkasta apua itsenäiseen liikkumiseen

Sisältö

Pääkirjoitus: YK:n vammaissopimus, mikä se on?.....3
Syyskokouksessa äänestettiin ahkerasti.....4
Rottinkiset joulukellot ja muita Markun tuotteita.....7
Opastutka avuksi itsenäiseen liikkumiseen.....10
Minun tarinani Tuntosarven lukijoille.....12
Nyt kätköillään!.....13
Tulevaa joulua.....14
Oma järjestö.....15
Ilmoitukset.....17
Valoa ja lämpöä jouluunne!.....24

Kannen kuvassa **Elina Hujala** ja **Saini Lepistö** tarkastelevat syyskokouksen tauolla **Santeri Grönlundin** valitsemaa Koskettavinta veistosta. Maalarinteippityön nimeltään ”Toiset ne kutoo” on tehnyt kuvanveistäjä **Pia Männikkö**. Taustalla seinillä on **Pirkko Pölösen** tauluja. Veistos oli syyskokouksen ajan esillä Näkövammaismuseon edessä olevassa näyttelytilassa, missä oli myös Pirkko pölösen töiden myyntinäyttely. Kuva: **Tuija Wetterstrand**.

Takakannen kynttiläkuvan kuvalähde: www.freeimages.com/JohnDeBoer

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy viikolla 4, 2017.

TUNTOSARVI
42. vuosikerta
ISSN 0358-2280

Julkaisija
Suomen Kuurosokeat ry.

Taitto
Tuija Wetterstrand

Päätoimittaja
tiedottaja Tuija Wetterstrand, p. 040 753 2026, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi.

Viestinnän yhteistyöryhmä 2016:
Yhdistyksen hallituksen edustajat: Esko Jäntti (pj) ja Sanna Paasonen. Työntekijöiden edustajat: Jaakko Evonen, Merja Kovanen, Kai Leinonen ja Tuija Wetterstrand. Yhteinen sähköposti: viestintaryhma@kuurosokeat.fi

Hinta
Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa printtilehtenä, pistekirjoituksella, Daisy-äänilehtenä ja sähköisenä Luetus-ohjelmassa.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. 040 778 0299, s-posti:kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma–pe klo 8.00–15.45.

Painopaikka
Grano Kuopio

Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi.

YK:n vammaissopimus, mikä se on?

Artiklan 1 kohdan mukaan yleissopimuksen tarkoituksena on ”edistää, suojella ja taata kaikille vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä edistää vammaisten henkilöiden synnynnäisen arvon kunnioittamista”.

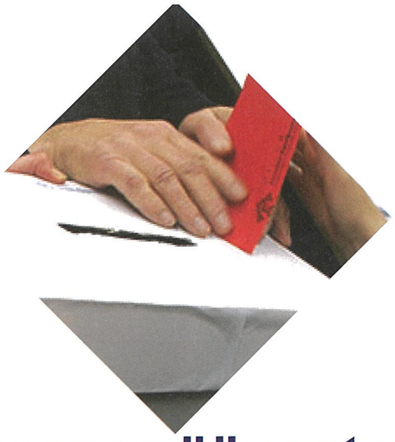
Yleissopimus ei perusta uusia ihmisoikeuksia vammaisille henkilöille vaan vahvistaa jo luotujen ihmisoikeuksien kuulumisen täysimääräisesti myös vammaisille.

Vaikuttamistyön ja oikeuksienvalvonnan yhteistyöryhmä tulee vuonna 2017 kertomaan Tuntosarvilehdissä esimerkkejä miten tämä yleissopimus vaikuttaa kuurosokean arkeen. Tätä työtä varten kerätään koko ajan tietoa ja ongelmiin puututaan ja niistä raportoidaan eteenpäin. Työryhmän jäsenet tulevat myös vierailemaan kerhoissa keskustelemassa sopimuksen sisällöstä.

Nyt lainsäätäjät joutuvat lakeja säätäessään huomioimaan aina tämän YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista. Tämä on meille mahdollisuus ja yhteiskunnalle suuri haaste.

Oikein rauhaisaa joulua ja parempaa uutta vuotta toivottaen,

Esko Jäntti
Varapuheenjohtaja
Suomen Kuurosokeat ry ◆

Syyskokouksessa äänestettiin ahkerasti

Teksti: Tuija Wetterstrand

Suomen Kuurosokeat ry:n sääntömääräinen syyskokous pidettiin Helsingissä Iiris-keskuksen Braille-salissa 26.-27.11.2016.

Paikalla oli 65 varsinaista jäsentä ja kaksi äänioikeuden omaavaa omaisjäsentä. Lisäksi paikalla oli omaisjäseniä vailla äänioikeutta, työntekijöitä, tulkkeja, tulkkiopiskelijoita ja avustajia. Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi. Kokouksen puheenjohtajaksi lauantaiksi valittiin **Raimo Korpela** ja sunnuntaiksi **Elina Hujala**. Sihteerinä toimi hallintosihteeri **Ritva Laitinen**.

Raimo Korpela nauratti kokousväkeä ihmettelemällä miksi ”satavuotias” piti pyytää puheenjohtajaksi.

Ääntenlaskijoina toimivat omaisjäsenet **Salme Honkiniemi** ja **Risto Lepistö** sekä aluejohtaja **Ritva Rouvinen** ja Helsingin aluesihteeri **Heli Lappalainen**. Pöytäkirjantarkistajiksi valittiin **Maija Kanerva** ja **Kauko Ronkainen**.

Vahvistettiin hallituksen esittämät puheenjohtajan, hallituksen jäsenten ja työryhmien jäsenten palkkiot kalenterivuodelle 2017. Tilintarkastusyhteisöksi valittiin Tilintarkastusrengas Oy.

Ensimmäistä kertaa yhdistyksen historiassa syyskokouksessa jäsenistö valitsi varapuheenjohtajan. Varapuheenjohtaja valittiin kaksivuotiskaudeksi 2017-2018. Aiemmin hallitus on valinnut keskuudestaan varapuheenjohtajan vuoden ensimmäisessä kokouksessaan ja aina vuodeksi kerrallaan. Ehdolla olivat **Esko Jäntti** ja **Riku Virtanen**. Esko Jäntti Jyväskylästä äänestettiin varapuheenjohtajaksi alkavalle kaksivuotiskaudelle. Jäntti on toiminut varapuheenjohtajana myös vuonna 2016.

Kokouksen puheenjohtaja Raimo Korpela ja sihteeri Ritva Laitinen kävivät vielä läpi lauantain kokouksen kulun. Kuva: Tuija Wetterstrand.

Hallituksen erovuoroiset jäsenet olivat **Martti Avila**, **Ulla Kungas** ja **Ari Suutarla**. Heitä kaikkia ehdotettiin uudelleen hallitukseen. Lisäksi hallitukseen oli ehdolla Riku Virtanen, **Leila Rytimaa** ja **Aarne Pirkola**. Äänestyksessä hallitukseen valittiin Avila, Kungas ja Rytimaa. Hallituksessa jatkavat puheenjohtaja **Tuula Hartikainen**, **Saini Lepistö** ja **Sanna Paasonen**.

Kokous jatkui sunnuntaina, puheenjohtajana Elina Hujala. Aluksi käsiteltiin yhdistyksen liittymismaksu, joka pysyy ennallaan, vuotuista jäsenmaksua ei edelleenkään peritä.

Toimintasuunnitelma muutamin pienin muutoksin ja talousarvio vuodelle 2017 hyväksyttiin.

Hallitus oli tuonut syyskokoukselle hyväksyttäväksi esityksen uudesta järjestötoimintojen RAY-avusteisesta organisaatiorakenteesta ja haki valtuuksia yhteiskunnallisen yrityksen perustamiseen ja siihen liittyviin yhtiöittämistoimenpiteisiin. Äänestyksen jälkeen syyskokous päätti siirtää päätöksen organisaatiorakenteen uudistuksesta ja yhtiöittämistoimenpiteistä kevätkokoukselle 2017.

Julkilausuma hyväksyttiin yhden sanan poistolla.

Kokouksen ulkopuolelta

Ennen kokouksen alkua lauantaina jaettiin perinteiseen tapaan huomionosoitukset. Vuoden jäseniä ovat **Hilkka Kasurinen** ja **Mauno Kungas**, vuoden työntekijä on **Liisa Romo**. NKL:n hopeisen ansiomerkin sai Saini Lepistö, pronssisen

Kolme kukitettua leidiä: Vas. Tuija Wetterstrand, Hilkka ”Justiina” Kasurinen ja Saini Lepistö. Muut huomionosoitusten saajat saivat kukkansa ja kunniakirjansa omissa yksiköissään syyskokouksen jälkeen. Kuva: Jaakko Evonen. Alla kuvissa on äänestys käynnissä ja kokoustauolla seurustelua. Kuvat: TW.

saivat **Arvi Kivioja**, **Marita Savola** ja **Tuija Wetterstrand**.

Sanna Paasonen kertoi Kynnyksen Etiopia-projektista, ja näytti kokouksen tauolla kuvia Etiopiasta. Kuvaesityksen vieressä pöydällä oli myös lipaskeräys, johon sai tehdä lahjoituksen omantunnon mukaan.

Lisäksi **Kauko Kokkonen** esitteli keksimäänsä Leiju-käsitukea ja **Markku Jaakola** möi tekemiään käsityötuotteita.

Lauantai-iltana kokouksen jälkeen oli perinteiseen tapaan illanvietto. Ennen ruokailua saivat halukkaat käydä uimassa ja saunomassa. Nälkäistä kokousväkeä hemmoteltiin Antellin loihtimalla jouluisella pitopöydällä, joka keräsi paljon kiitosta. Kokousväki oli joulukortein muistanut toinen toistaan. Joulukortteja riitti jaettavaksi vielä illalla kymmenen aikaan. Ruoan jälkeen saatiin heittäytyä tanssin pyörteisiin.

Palaute oli suurimmaksi osaksi myönteistä. Vaikka väkeä oli paljon, toimivat järjestelyt sujuvasti. Iiriksen etuina mainittiin maittava ruoka ja helppo liikkuminen. Myös induktion toimivuutta kiiteltiin. Ennen kaikkea oltiin iloisia vallinneesta innostavasta ilmapiiristä ja hyvästä yhteishengestä. Joulupukin ja tontun vierailua jäätiin kuitenkin kaipaamaan. ◆

Rottinkiset joulukellot ja muita Markun tuotteita

Teksti ja kuvat: Tuija Wetterstrand

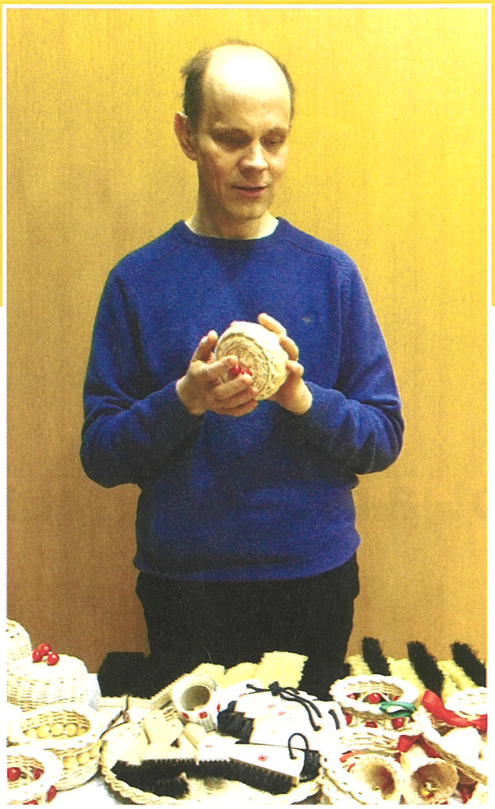
Markku Jaakolan on moni meistä tavannut vuosikokousten yhteydessä Iiriksessä, missä hän on pitänyt omaa käsityötuotteidensa myyntipöytää. Tuotteiden lisäksi tarjolla on aina iloista puheenporinaa vitseillä höystettynä.

Markku Jaakolan tie käsityöyrittäjäksi lähti käyntiin Näkövammaisten ammattikoululta, missä hän kävi ensin vuoden mittaisen pienkäsityölinjan ja heti perään kolmivuotisen huonekalu- ja rottinkityölinjan valmistuen vuonna 1988 kurssinsa nuorimpana.

- Lähdin opiskelemaan heti peruskoulun jälkeen. Jo Jyväskylän näkövammaisten koululla tykkäsin tehdä kaikkea käsillä. Kävin tutustumiskäynnillä ammattikoulussa ja käsityölinja tuntui mieluisammalta, vaikka minulle suositeltiinkin hierontalinjaa sanomalla, että hieronta toimeentulo olisi varmempi. Mutta näin vain olen elantoni ansainnut jo kohta kolmekymmentä vuotta.

Ensimmäinen työtila löytyi kellarista Mäkelänkadulta. Neljän vuoden jälkeen sieltä tuli häätö, jolloin väliaikainen työtila tarjoutui entisestä opinahjosta pianonvirittäjän luokan nurkkauksesta. Vaikka tätä välivaihetta kesti vain muutaman kuukauden, oli sillä elämänmittainen merkitys, sillä koululta löytyi puoliso **Tarja**.

- Sen verran sain pianonvirittämisen äänistä tarpeekseni, että kun meille kotiin tullaan virittämään Tarjan pianoa, minä häivyn aina muualle, Markku nauraa.

Markku Jaakola pitelee käissään sipulikoria, joka on yksi hänen uusimpia tuotteitaan.

Kolmas työtila tarjoutui Sokevan tiloista. Kun sekin meni alta, Markku suivaantui ja päätti, että minua ette enää häädä. Sen jälkeen hän on tehnyt töitä kotonaan. Työtilan pieneneminen vaikutti siihen, että isoja töitä kuten rottinkihuonekaluja ei voinut enää tehdä. Tosin ei niitä tee enää ammatikseen juuri kukaan muukaan. Ylipäätään näkövammaisten käsityön kannattavuus on heikentynyt sen jälkeen, kun RAY muutama vuosi sitten lopetti tukensa Sokeva-Käsityölle, joka sitten lakkautettiin. Tällä hetkellä materiaalit tilataan Annansilmät-Aitan kautta, mutta tuen loppumisen jälkeen materiaalien hinnat väistämättä nousivat.

- Minä asun onneksi lähellä ja voin itse noutaa materiaalit. Näin vältyn maksamasta rahtikuluja. Tuotteiden hintoja ei kuitenkaan voi nostaa hirveän korkeiksi ja käteen jää niistä nyt vähemmän.

Tietyt tuotteet, kuten pienet rottinkiset joulukellot ovat olleet Markulla tuotannossa jo alusta saakka. Joulukelloja valmistui parhaimpina vuosina 400 kappaletta, nyt ”enää” 300. Joka vuosi hän kehittelee uusia tuotteita, viimeisimpänä niistä sipulikori. Jossain vaiheessa mukaan tulivat mehiläisvahakynttilät. Lisäksi Markku tekee uudistettuja versioita vanhoista tuotteista.

- Ovikoristeisiin laitoin kahden puuhelmellä koristellun kellon sijaan yhden isomman ja kulkusen sinne sisälle. Erityisesti näkövammaiset ovat tykänneet siitä, kun kello helähtää ovea aukaistessa ja sulkiessa.

Markku Jaakola tekee tilaustöitä ympäri vuoden mutta myyntinäyttelyt keskittyvät joulun aikaan. Myyntikierrokset alkavat lokakuussa ja päättyvät joulukuussa. Tänä vuonna myyntitapahtumia on kerääntynyt lähes 30.

- Laskeskelin, että jossain vaiheessa tätä joulukiertuetta meni rikki tuhannes myyntipaikka. Se on valtava määrä lähtöjä ja paluita, mutta onhan tässä kolmisenkymmentä vuotta vierähtänyt.

Myyntipaikkojen hankkimisen ja markkinoinnin Markku hoitaa itse.

- Varsinkin alussa vaati ahkeruutta ja pitkää pinnaa soitella eri firmoja ja muita paikkoja läpi ja kysyä mahdollisuutta tulla myymään tuotteitaan. Myyntipaikkojen löytäminen on vaikeutunut alkuajoista, mutta toisaalta tietyt paikat pysyvät samoina vuodesta toiseen.

Myyntipäivät pitää sovittaa sen mukaan, että paikalla on mahdollisimman paljon väkeä.

- Joulun alla ihmiset antavat myönteistä palautetta ja tulevat juttelemaan, se tuntuu aina mukavalta. Kääntöpuolena on valtava häly, jonka kuulolaitteet vielä vahvistavat. Koko päivän kestäville messuille en pysty menemään, neljäviisi tuntia on ihan maksimi.

Markku Jaakola tunnustaa, että muutaman kerran on mielessä käynyt lopettaminen.

- Tulkkipäätöksen saamisen jälkeen homma on helpottunut huomattavasti. Tulkki hoitaa puheen toistamisen, jos en kuule, ja kuvailee ympäristöä. Minä voin rauhassa keskittyä laittamaan tuotteet esille ja myymään niitä.

- Sitä paitsi tämä on jo niin elämäntapa, että en voi enää olla tekemättä käsitöitä. Samalla tulee luettua paljon, sillä kuuntelen äänikirjoja koko ajan tehdessäni. ◆

Opastutka avuksi itsenäiseen liikkumiseen

Teksti ja kuvat: Jaakko Evonen

Teknologian tutkimuskeskus VTT on viime aikoina kehittänyt heikkonäköisille ja sokeille tarkoitettua opastutkaa. VTT:n mukaan laitteen prototyyppiä on nyt testannut 25 henkilöä.

Testaukseen osallistunut **Martti Avila** innostui kuullessaan, että tutkalle haetaan koekäyttäjiä. Niinpä hän päätti ilmoittautua mukaan. Ennen testijakson aloittamista VTT:n edustajat kävivät hänen luonaan ja kertoivat taustoja tutkimuksesta. Lopulta Avila sai opastutkan käyttöönsä kahdeksi viikoksi.

Avilan kokemukset laitteesta olivat pääosin myönteiset. Hän kertoi saaneensa siitä lisää mahdollisuuksia itsenäiseen liikkumiseen ulkona valkoisen kepin kanssa. Avilasta tutkan värinäpalaute oli selkeä ja se antoi tietoa kävelyreitillä sijaitsevista esteistä. Tutka oli hänestä paremmin ulkokäyttöön soveltuva, sillä sisätiloissa se hälytti turhan herkästi ympärillä olevista huonekaluista. Laitteen käytön turvallisuutta Avila piti hyvänä eikä myöskään teknisiä ongelmia ollut kokeilujakson aikana.

Tutka tuntui Avilan mielestä miellyttävimmältä t-paitaa vasten puettuna. Hän ei kokenut laitteen painoa häiritsevänä, vaikkakin se puristi rintakehää vasten. Hän muistutti miellyttävyyden olevan kuitenkin yksilöllistä.

Avila muisteli myös tutkimuksen yhteydessä tehtyä esteratakokeilua. Ideana oli selvittää, kuinka hyvin tutka antaa tietoa esteistä. Avilan mielestä kokeilu oli mielenkiintoinen. Hän koki, että olisi törmännyt esteisiin ilman tutkaa. Esteen lähestyessä värinä voimistui ja etääntyessä se heikkeni. Hän piti laitteen reaktionopeutta sopivana kävelyvauhdilleen.

Martti Avila liikkeellä valkoisen kepin ja opastutkan kanssa. Opastutka näkyy valkoisena, pienen rasian muotoisena esineenä rinnan päällä.

Avila toivoi, että tutkaa kehitetään edelleen. Hän mainitsi kehittämiskohteiksi muun muassa induktion äänenlaadun parantamisen ja mahdollisuutta käyttää laitetta kaulapussissa. Tutka voisi olla myös pienempi, siinä tulisi olla navigointiominaisuus ja reagointiherkkyyttä tulisi voida säätää sisätiloissa. Avila totesi, että jos laitetta parannetaan jatkossa, voisi siitä olla lisää apua kuurosokeiden itsenäiselle liikkumiselle.

Kehitystyötä jatketaan

VTT:n **Mikko Metso**, **Tero Kiuru** ja **Mikko Utriainen** ovat selvittäneet testikäyttöön osallistuneiden mielipiteitä laitteesta. 92 prosenttia vastanneista koki, että opastutka auttoi ympäristön hahmottamisessa. Useimmat olivat sitä mieltä, että tutka toimii hyvin siinä mihin se on suunniteltu ja että sille olisi kysyntää markkinoilla. Niukka enemmistö arveli, että opastutka lisää itsenäistä liikkumista jonkin verran. Sen pitämistä yllä pidettiin suhteellisen miellyttävänä.

Laite sai myös negatiivista palautetta esimerkiksi värinän tunnistamisen vaikeudesta ja etäisyyden säädön puuttumisesta.

Metso ja Kiuru kertovat, että tutkan värinätoiminnon sekä etäisyydensäädön tarvittavat muutokset ovat pieniä ja ne ovat jo työn alla. ◆

Minun tarinani Tuntosarven lukijoille

Teksti: Leena From

Nimeni on **Leena From**. Olen kotoisin Raisiosta Turun läheltä. Ikää minulla on 47 vuotta. Asun Raisiossa vanhempieni omakotitalossa, jossa minulla on oma yksiö. Teen itse kotonani aamupalat sekä iltapalat, jolloin lämmitän jotain syötävää mikrolla. Arkiviikolla syön lounaan työpaikallani. Viikonloppuisin käyn vanhempieni luona syömässä. Äitini laittaa meille ruokaa, koska en näe itse laittaa. Minulla on yksi nuorempi veli, ei muita sisaruksia.

Työpaikkani on Raision kaupungin kehitysvammahuollossa Kotikullan avotyötoiminnassa. Työskentelen kehitysvammaisten asukkaiden pikkukeittiössä puhtaanapitotehtävissä. Työaikani on sopivasti klo 9.00 – 14.00. Kuljen työmatkat taksilla.

Minulla on heikko näkö, en näe kauas enkä pysty liikenteessä ja vieraissa paikoissa tai ympäristössä liikkumaan yksin. Käytän liikkuessani valkoista keppiä, joka on minulla aina mukana. Minulla on molemmissa korvissani kuulokojeet. Kuulen hiljaisissa tiloissa kohtuullisen hyvin, kun minulle puhutaan hitaasti, rauhallisesti, selvästi ja kuuluvalla äänellä. Metelissä ja hälinässä en kuule mitään. Käytän viitottua suomea puheen tukena. Minulla on tulkkipäätös ja käytän tulkkia. Minulla on tulkkirinki.

Tietokoneessani on puhesyntetisaattori. Käytän tietokonetta sähköpostin lukemiseen ja kirjoittamiseen sekä tilaan erilaisia lehtiä pikahaulla. Nimipäivät tarkistan Turun Sanomista. Tykkään lukea kuurosokeat-alueen viestejä ja kirjoitan sinne itsekin. Olen ennen joulua menossa Kuurosokeiden Toimintakeskuksen yksilölliselle kuntoutusjaksolle Kangasalan Apilaan. Tavoitteeni on oppia hakemaan paremmin tietoa internetistä Googlen avulla. Lisäksi kertaan painon hallintaa. Kurssi on jaksotettu neljään eri kertaan, yhteensä kurssipäiviä on 20.

Fysioterapiassa tykkään erityisesti joogasta. Harrastan myös uintia, kuntopyöräilyä ja voimistelua. Tykkään myös käydä kävelylenkillä omaishoitajan tai tulkin kanssa. Keskiviikkoisin käyn tulkin kanssa vammaisten karaokessa Aurinkosäätiön palvelutalolla Naantalissa. Kuljen sinne vapaa-ajan taksimatkoilla. Karaokessa on mukava käydä. Siellä lauletaan, pelataan erilaisia pelejä ja jotkut tanssivatkin. Karaokessa voi myös rupatella ystävien kanssa.

Asunnossani on kiinteä induktiosilmukka. Kuuntelen sen avulla tietokoneen puhesyntetisaattoria. Televisiota kuuntelen yleensä kynämikrofonilla. Kynämikrofonia käytän myös esimerkiksi silloin kun menen tulkin kanssa asioille tai kauppaan. Minulla on myös hälytysjärjestelmä, johon kuuluu ovikello ja palovaroitin täristimellä. Minulla on myös täristin herätyskello. Käytän aurinkolaseja kirkkaalla ilmalla. Häikäisyä varten minulla on häikäisyä estävät lasit. ◆

Nyt kätköillään!

Teksti ja kuvat: Sanna Paasonen

Geokätköily on lähes kaikenikäisille soveltuva aarteenmetsästysharrastus. Se sai alkunsa toukokuussa vuonna 2000, kun Yhdysvallat ilmoitti lopettavansa siviilien GPS-laitteisiin kohdistamansa häirinnän. Sitä ennen vain Yhdysvaltojen puolustusvoimat oli voinut käyttää tarkkaa paikannusta. Pari päivää ilmoitusta myöhemmin tietotekniikkakonsultti **Dave Ulmer** päätti testata sateliittipaikannusta piilottamalla ensimmäisen kätkön kotinsa läheiseen metsään. Hän ilmoitti kätköstä eräässä uutisryhmässä. Pian pari ihmistä löysi sen ja kertoi kokemuksistaan.

Ensimmäisenä kätkölle tullut henkilö alkoi kerätä kätköjen sijaintitietoja uutisryhmästä omille internetsivulleen. Pian harrastus sai nimen Geocaching, suomeksi geokätköily. Seuraava etappi kätkölistauksessa

Hauhon 2016 megamiitin jälkeen löysimme kotimatkalla hauskan kätköpaikan bändeineen.

oli Geocaching.com-sivusto, edelleen aihepiirin suurin sellainen.

Euroopan ensimmäinen kätkö piilotettiin Irlantiin. Suomen ensimmäisen geokätkön piilotti **Kalle Reunanen** 30. syyskuuta vuonna 2000 Keravalle.

Itse eksyin harrastuksen pariin kuulevan ystäväni sitkeän suostuttelun kautta. Pian totesin, että tämähän on hauska tapa ulkoilla ja nauttia luonnosta. Yhdessä poikani kanssa olemme harrastaneet geokätköilyä yli kolme vuotta enemmän tai vähemmän aktiivisesti. Geokätköilyn ansiosta olen tutustunut omaan kotikaupunkiini uusin silmin, motivoitunut liikkumaan ulkona myös työmatkoilla ja tavannut uusia ihmisiä ulkomaita myöten. Kaukaisin löytämäni kätkö on Etiopiassa. Ulkomailla kätköjä etsiessäni olen havainnut eri maalaisten ihmisten käsitykset kokoeroista. Kätkötietoihin tulee merkitä kokotieto, että osaa löytää oikean rasian, jos niitä on vaikka kaksi vierekkäin.

Kätkö ei aina välttämättä ole rasia, se voi olla jopa pikkuruinen ruuvi tai jättimäinen sanko. Juuri se onkin jännittävintä, kun ei tiedä millaisen kätkön löytää ja mistä. Moni kätkö on piilotettu sellaiseen paikkaan, jonka yhteydessä halutaan esitellä paikan historiaa tai muuta merkitystä. On myös tietovisakätköjä, jolloin mennään paikan päälle tarkastelemaan ympäristöä ja etsitään vastauksia kätköesittelyssä esitettyihin kysymyksiin. Näitä kätköjä olen löytänyt esimerkiksi viime kesänä Merenkurkun saariston pyöräreissun yhteydessä ja minusta oli todella mielenkiintoista tarkastella luonnossa tapahtuvia jääkauden

Tanskan Kööpenhaminasta löytyi yksi elämämme pienimmistä kätköistä.

jälkeisiä muutoksia. Geokätköily ei ole siis pelkästään purkkien etsimistä, vaan paljon muutakin ja mainio tapa lähteä ulos tutustumaan ympäristöön uusin silmin.

Geokätköily ei myöskään ole ainoastaan purkkien paikantamista. Harrastajille on järjestetty myös erisuuruisia ja -aiheisia tapaamisia kuten esimerkiksi päiväkodin piha-alueen siivoustalkoita, pikkujouluja, elokuvailtoja sekä myös kansainvälisiä tapahtumia.

Käytän kätköjen etsimisessä ilmaista älypuhelimelle ladattavaa ohjelmaa. Älypuhelimella voi navigoida kätköpaikalle noin 10-15 metrin tarkkuudella riippuen onko ympäristössä rakennuksia tai mastoja. Näkövammaisena älypuhelin on minulle muutenkin paras apuväline paikan ja kulkusuunnan määrittämiseen, kun en näe ympäristöä kovin tarkasti. Älypuhelimien lisäksi on muitakin navigointilaitteita, kuten esimerkiksi GPS-laite, jolloin akun kestoaika on huomattavasti pitempi.

Heikon näköni takia hyödynnän usein tuntoaistia ja pidän usein sormikkaita tai hanskoja käsissäni, että en varmasti osu johonkin ikävään kohtaan. Kätköillessä on muistettava käyttää maalaisjärkeä: jyrkkiin paikkoihin ei pidä mennä yksin ja käärmeitä voi olla luonnossa missä vain.

Näkövamma ei ole este tälle harrastukselle. Olen ottanut ystävän, oppaan tai tulkin mukaan lenkille, jolloin hän saa toimia silminäni. Geokätköilyssä pääsee liikkumaan ja tutustumaan uusiin paikkoihin, uusin silmin. Suosittelen! ◆

Tulevaa joulua

Teksti: Paula Valminen

Joulun lähestyessä alkavat ajatukseni pehmitä kuin voi huoneenlämmössä. Nuutin päivän tienoilla tehty lupaus viimeisestä joulukuusen karsinnasta alkaa olla muisto vain, ja luulen tuoreen luomupuun komistavan kotiani jälleen tulevana jouluna.

Mielen sulattajana toimii pikkuinen **Minella**, jolle joulu ja sen odotus ovat vielä tuntematon juttu. Pikkuneidin ensimmäinen joulu sujuu tiiviisti ryömimis- ja konttausharjoituksissa, joihin mummu osallistuu sen mukaan, miten polvet kulumatta kestävät. Pienen toivekirjeen polvisuojista voisin ehkä lähettää joulupukille. Siivousrobotiksi pikkuista en laita, vaikka parketin kiillotus pian loistavasti sujuukin.

Mummun leipomispuuhia seurataan turvallisen välimatkan päässä omassa istuimessa. Varovaisen pienet joulumaistiaiset suotakoon makujen maailmaan tutustuvalle. Onhan apuna jo muutama hammas. Mummun sormetkin tuntuvat neidille maistuvan.

Vaikka joulupukki ei kiireiltään mummulaan ehdi, lahjattomaksi hän ei kai ketään jätä. Minella tuskin välittää lahjojen määrästä tai niiden pehmeydestä. Kunhan paperi vain rapisee pikkuisissa käsissä. Ja jos sitä myös saisi hiukan maistaa.

Sakari Topeliuksen sanoin toivotan teille kaikille hyvää joulun aikaa ja onnea tulevalle vuodelle 2017.

”Suo mulle maja rauhaisa ja lasten joulupuu.
Jumalan sanan valoa, joss’ sieluin kirkastuu.
Tuo kotihin, jos pieneenkin, nyt joulujuhla suloisin.
Jumalan sanan valoa ja mieltä jaloa.”

◆

Aluepalvelut aloittaa

Vuoden alussa aloittaa uusi Aluepalveluiden yksikkö. Siihen on yhdistetty entinen aluesihteerityö ja kotikuntatyö. Työntekijöiden uusi nimike on oikeuksienvalvonnan asiantuntija. Yksikkö palvelee kaikkia kuurosokeita asiakkaita Suomessa.

Oikeuksienvalvonnan asiantuntija on kuurosokeustyön alueellinen asiantuntija ja on asiakkaiden, heidän lähipiirinsä ja yhteistyötahojen käytettävissä kuurosokeuteen liittyvissä asioissa. Oikeuksienvalvonnan asiantuntijan saa parhaiten kiinni matkapuhelimen, skypen tai sähköpostin kautta. Tapaamiset toimistossa tehdään ajanvarauksella.

Aluetoimistojen työalueet on jaettu sairaanhoitopiireittäin. Aluejohtajan toimisto sijaitsee Jyväskylässä Keski-Suomen aluetoimiston yhteydessä.

Aluetoimistoja on vuoden alussa viisi: Helsingissä, Jyväskylässä, Lappeenrannassa, Oulussa ja Tampereella. Keski-Suomen aluetoimistossa Jyväskylässä työskentelevät Jyväskylän ja entisen Kuopion aluetoimiston oikeuksienvalvonnan asiantuntijat sekä valtakunnallisen lapsi-ja nuorisotyön ja syntymästään kuulonäkövammaisten oikeuksienvalvonnan asiantuntijat. Muilla yhteystiedot säilyvät ennallaan, mutta Kuopion alueen tiedot vuoden alusta alkaen ovat: **Harri Peltola**, p. 040 505 4683, harri.peltola@kuurosokeat.fi.

Lappeenrannan aluetoimistossa aloittaa sijaisena oikeuksienvalvonnan asiantuntija **Satu Kosonen** ja jatkaa toukokuun loppuun asti. Hänen yhteystietonsa ovat: satu.kosonen@kuurosokeat.fi ja p. 040 4818 242.

Lisätietoja antaa aluejohtaja **Ritva Rouvinen**, 0400 884 236, ritva.rouvinen@kuurosokeat.fi. ◆

Kannanotto Kelan työelämätulkkauspalveluista

Tiivistelmän koonnut Jaakko Evonen

Vammaisfoorumi ry ja Vammaisfoorumin työllisyysryhmä ovat laatineet Kelan työelämätulkkauspalveluita koskevan kannanoton. Siinä tuodaan esille tulkkauspalveluissa ilmenneitä ongelmia ja puutteita.

Työelämätulkkauksessa ongelmallisia seikkoja ovat olleet muun muassa, ettei asiakas ole saanut aina toivomiaan tulkkeja, tulkit saavat viime tipassa tiedon tilauksesta ja että tulkeilla ei ole aina riittävästi aikaa valmistautua tulevaan tulkkaukseen. Kannanoton mukaan Kela on jättänyt ”pääsääntöisesti” huomioimatta järjestöjen, asiakkaiden ja palveluntuottajien kehitysehdotuksia.

Kannanotossa korostetaan, että työelämätulkkauksen tarkoituksena on ”edistää vammaisen henkilön mahdollisuuksia toimia yhdenvertaisena yhteiskunnan, tässä tapauksessa erityisesti työyhteisön, jäsenenä”. Kannanoton mukaan työelämätulkkauksen ”toimimattomuus saattaa johtaa tulkkauspalvelua käyttävän työntekijän irtisanomiseen”. Siksi tulkkaus on tärkeätä puhe-, kuulo- ja kuulonäkövammaisten työntekijöiden työelämässä pysymisen kannalta.

Kelalle esitetään seuraavia huomioita:

- työelämätulkkaus tulisi olla erillinen tuote, jolla voidaan taata työelämätulkkauksen jatkumo ja sitä kautta tulkkauksen laatu
- työelämätulkkauksen tilaukset tulee välittää heti tulkeille, ensisijaisesti tietyille samoille tulkeille/samalle palveluntuottajalle, jotka tuntevat ko. alan ja työyhteisön, jotta tulkkauksen laatu saadaan varmistettua
- asiakkaan toiveet tulee huomioida työelämätulkkaustilauksissa ensisijaisina tulkkikiinnityksinä tilauksiin

Mukana kannanottoa laatimassa on ollut myös Suomen Kuurosokeat ry:n työllisyystyöryhmä. Kannanotto löytyy kokonaisuudessaan Suomen Kuurosokeat ry:n verkkosivuilta www.kuurosokeat.fi. ◆

ILMOITUKSET

◆ Kuurosokeiden kerhot

Viittojat-kerho

Viittojien matka Saksaan 17.-21.6.2017

Enää kahdeksan paikkaa vapaana matkalle. Tosin Finnlines onkin rahtilaiva, mutta siellä on tehty remontti. Laivassa on kauppa ja sauna. Tieto tuli meille valitettavasti myöhään.

Matka-avustusta voi hakea kevätalven aikana. Toiminnanjohtaja Kai Leinonen ja aluejohtaja Ritva Rouvinen päättävät avustuksesta.

Ohjelmassa mm. päiväretki Travemundesta Hampuriin ja kerhon vuosikokous laivalla. Tarkemmat tiedot kellonaikoineen lähetetään ilmoittautujille.

Hinta B-luokan 2hh 635 e ja A-luokan 2hh 760 e. B-luokan 1hh 835 e ja A-luokan 1hh 1035 e. Vähintään 40 maksavaa matkustajaa. Hinta viittojille ja tulkeille sama. Hintaan sisältyvät kaikki matkat, päivälliset, brunssi, aamupalat ja 2 tunnin kiertoajelu Hampurissa suomenkielisen oppaan johdolla.

Ilmoittautumiset ja varausmuutokset 9.1.2017 mennessä: ulla.kungas@gmail.com tai 050 4636 740. Muista hakea Kelalta tulkkauspäätös ulkomaanmatkaa varten. Myös voimassa oleva passi tai EU-henkilökortti oltava mukana.

Tervetuloa mukaan Saksaan. Terveisin toimikuntalaiset Ulla Kungas, Anita Palo ja Päivi Ahtiainen. ■

Helsingin kerho

Helsingin kuurosokeiden kerho kokoontuu ke 11.1.2017. Os. Iiris, Marjaniementie 74, Helsinki. Kerhoillan aiheena on vuosikokous. Kokouslista saatavana erikseen.

Kokoonnumme klo 16.30 Iiriksen Outa-tilaan 6. kerrokseen. Aloitamme pullakahvilla. Kokous alkaa klo 17. Kerhoilta päättyy noin klo 20.30.

Kiitän kaikkia kerholaisia, että olen saanut toimia kerhonvetäjänä useamman vuoden ajan. Tammikuun kerhokokouksessa teidän täytyy miettiä uutta vetäjää, koska en ole tammikuun jälkeen käytettävissä kerhotoiminnassa.

Kerhoillassa ei ole yleistulkkausta. Muista tilata omat tulkit mukaan, jos tarvitset opastusta tai käytät viittomakieltä tai taktiilia viittomakieltä.

Ilmoittautumiset kerhonvetäjälle viimeistään to 5.1.2017: rantatalo.irja@gmail.com

Muista jäsenmaksu/kahvimaksu käteisellä kerhoemännälle! Hinnat

voivat vielä kokouksessa muuttua. Jäsenmaksu kuurosokeat 20 e, erityisruokavalio jäsenmaksu 10 e (oma leivos tai jokin muu mukana), kahvi/tee 2,50 e, taksin tilausmaksu 1,70 e.

Tervetuloa joukolla mukaan vaikuttamaan kerhon asioihin! Terveisin Irja Rantatalo. ■

Satakunnan kuurosokeiden kerho

Vuoden 2017 ensimmäinen kerho pidetään 11.1. klo 12 - 15 Satakunnan Näkövammaisten toimitiloissa. Os. Otavankatu 4 C 49, Pori.

Kerhopäivän ohjelma muuttuu yhteensattumien vuoksi. Kerhonvetäjä ei ole paikalla, joten kerhon vetää Paula Valminen. Lisätietoa saa Paulalta sähköpostitse paula.valminen@gmail.com. Terveisin Saini. ■

Oulun kerho

Alla tulevan kevään 2017 kerhoaiheet ja ajankohdat. Näihin voi vielä tulla muutoksia, koska kaikki luennoitsijat eivät ole varmistaneet tuloansa. Anne Y ja Leila.

Vuosikokous to 26.1.2017 klo 16.30 - 19.30. Oulun Kuurojen Yhdistys. Os. Koskitie 19 A.

Pankkipalvelut - ajankohtaista tietoa! To 23.2. klo 16.30 - 19.30. Oulun Kuurojen Yhdistys. Vierailija Oulun Osuuspankista. ■

Vammaispalvelulaki. Aiheesta kertomassa Oulun kaupungin sosiaalityöntekijä. To 23.3. klo 16.30 - 19.30. Oulun Kuurojen Yhdistys.

Mitä on Vares vapaaehtoistyö? Vuolleoulu, Pirjo Honkanen ja Annukka Oksman-Hiukka. To 27.4. klo 16.30 - 19.30. Oulun Kuurojen Yhdistys.

Ulkoilua ja virkistymistä Limingan-lahden lintutorni -miljöössä keväällä päiväsaikaan to 18.5. Aikataulusta ja ohjelmasta ilmoitellaan tarkemmin lähempänä ajankohtaa. ■

Tampereen kerho

Uudeksi kerhonvetäjäksi on valittu Eetu Seppänen. Vanhoina jatkavat varavetäjä Paula Laht ja rahastonhoitaja Maija Kanerva.

Tämä vuosi on ollut opettavainen ja opin paljon uutta. Esiintymistaitonikin kehittyi kuukausi kuukaudelta. Hieno toimikuntakin on ollut. Lämmin kiitos kaikille mukana olleille.

Jatkan matkaani ja toivottavasti kerholla tavataan. Tervetuloa uudet ja vanhatkin kerholaiset vuonna 2017! Terveisin vuonna 2016 kerhonvetäjänä toiminut Sami Haapanen. ■

Turun kerho

Turun kerho kokoontuu seuraavan kerran 24.1.2017 klo 12.30 - 15 Varsinais-Suomen Näkövammaisten yhdistyksellä. Os. Läntinen Pitkäkatu 37B, 2.krs, Turku. Aiheena ajankohtaiset asiat sekä kerhon kevätkauden suunnitelmat. Käytössä induktio. Ilmoittautumiset 16.1. mennessä ja lisätiedot: sanna.nuutinen@kuurosokeat.fi tai 040 774 9207. ■

Kalakerho Kalakaverit

Pilkkikisat järjestetään 3.-5.3.2017 Ähtärissä. Majoitus hotelli Mesikämmenessä.

Hinnat:
- 1hh 72e/vrk. 2hh 92e/vrk. Lasten lisävuode 20 e/vrk. Sis. aamiaisen ja aamukylpylän.
- Ruokailut: perjantain ja lauantain päivälliset 22 e/päivällinen. La kahvi 8,50 e, su lounas 13 e.
- Pakettihinta pe-su: 1hh+ruokailut 209,50 e, 2hh+ruokailut 157,50 e, 4-14v. 50%.
- Kylpylän käyttö: 5 e/hlö, lapset 3 e
- Eläinpuisto 9 e/hlö.

Yhteiskuljetus Tampereelta. Kuurosokeille yhteiskuljetuksen omavastuu 10 e menopaluu.

Ilmoittautuminen 27.1.2017 mennessä päävetäjä Tommi Metsämäelle: tommi.metsamaki@gmail.com, 045 673 9351 (vain tekstiviestit) tai apuvetäjä Vesa Pikkuhookanalle: vesa.pikkuhookana@gmail.com, 050 536 8770 (vain tekstiviestit). Tarkempi ohjelma lähetetään ilmoittautuneille. ■

◆ Viriketoiminta

Tampereen Toimintapäivät

Työtilarakennuksessa levyhuovutusta to 29.12. klo 12.30 - 17. Tule oppimaan Millan ohjauksessa levyhuovutuksen perusteet. Tilaa tarvittaessa itsellesi tulkki. Muista ilmoittautua Millalle 27.12. mennessä. Huovuttamaan mahtuu neljä ilmoittautunutta. Materiaalimaksu kulutuksen mukaan noin 3 e/tehty tuote.

Ahjolan opintopiirit alkavat torstaina 12.1. Meillä jatkuvat samat ryhmät kuin syyskaudella ja tuttuun kellonaikaan. Tervetuloa jälleen mukaan!

Milla antaa mielellään lisätietoja toiminnastamme. Rauhallista joulua ja innokasta uuden vuoden odotusta! Terveisin Toimintapäivien ohjaaja Milla Lindh. milla.lindh@kuurosokeat.fi, puh. 040 5884 238. ■

Helsingin viriketoiminta

Hyvää alkavaa vuotta 2017 kaikille!

Tammikuun toimintaa:

Kuntopiiri
To 19.1. ja 26.1. klo 13 - 16 Iiris, 2. krs. Marjaniementie 74, Helsinki. Vetäjänä Jaana Marttila. Kuntosalissa kuntoharjoittelua, uima-allasosastolla vesijumppaa (klo 14.30), uintia ja saunomista. Paikalla on kaksi yleistulkkia. Kuntosali on käytössämme

klo 13 - 14.30 ja uima-allasosasto klo 13 - 16. Kuntosalille oma pieni pyyhe ja uima-allasosastolle iso pyyhe mukaan. Kuntopiiri järjestetään sekä kevät- että syyskaudella 15 kertaa. Anita jakaa paikan päällä ajankohdat sisältävän listan.

Pistekirjoituspiiri
Ti 10.1. klo 12 -15 Iiris, Suomen Kuurosokeat ry:n keskustoimisto, Frans Leijonin kokoushuone, 4. krs. Vetäjänä Marjo Pylväinen. Paikalla on kaksi yleistulkkia. Uudet ja vanhat opiskelijat ovat tervetulleita mukaan opiskelemaan tai kertaamaan pistekirjoitusoppia. Kahvitarjoilu (1 e). Ilmoittaudu Anitalle viimeistään to 5.1.

Aluesihteerillä on asiaa
Ti 17.1. klo 13 - 15 Iiris, Suomen Kuurosokeat ry:n keskustoimisto, Frans Leijonin kokoushuone. Aiheena ajankohtaiset asiat (mm. Kela, kuntien sosiaalitoimi, aluetyö ja vuoden 2017 toiminta). Vieraana aluesihteeri Heli Lappalainen. Paikalla on kaksi yleistulkkia. Kahvitarjoilu (1 e). Ilmoittaudu Anitalle viimeistään pe 13.1.

Tammikuussa on myös mahdollinen vierailu Kuulokeskukseen, joka sijaitsee Helsingin Kirurgisessa sairaalassa. Tästä tiedotetaan myöhemmin sähköpostitse.

Terveisin virikeohjaaja Anita Palo. Yhteystiedot: anita.palo@kuurosokeat.fi, tekstiviestit / WhatsApp 040 837 7896 ■

◆ IT-koulutuksen teemapäivät

Tieto- ja viestintäteknologian tukipalveluiden IT-koulutus järjestää neljä teemapäivää asiakkaiden toivomista aiheista tammi-helmikuun vaihteessa 2017 Kuurosokeiden Toimintakeskuksessa, Tampereella. Koulutus on tarkoitettu kuurosokeille ja kuulonäkövammaisille tietokoneen käyttäjille.

Koulutus on asiakkaille maksutonta ja siihen kuuluvat ruokailut. Oppilaat voivat tarvittaessa majoittua Toimintakeskuksella. IT-koulutus korvaa matkat yleisillä kulkuneuvoilla kotoa Toimintakeskukselle ja takaisin.

Ajankohdat:
- Ma 30.1.2017 klo 9 - 16. Sähköpostiohjelma Mozilla Thunderbird.
- Ti 31.1.2017 klo 9 - 16. Sähköpostiohjelma Windows Live Mail.
- Ke 1.2.2017 klo 9 - 16. Kuvat kännykästä ja kamerasta tietokoneelle.
- To 2.2.2017 klo 9 - 16. Kuvankäsittelyä Paint.net -ohjelmalla.

Teemapäivät soveltuvat sekä viittomakielisille että puheella kommunikoiville henkilöille. Viittomakielisillä oppilailla on oltava oma tulkki. Oppilaat voivat osallistua yhteen tai useampaan päivään. Päivien aikana on aikaa oppilaiden kysymyksille.

Ilmoittautumiset 10.1.2017 mennessä osoitteeseen:
it-koulutus@kuurosokeat.fi ■

◆ Suru-uutinen

Pitkäaikainen aktiivinen jäsenemme, Martti Pääkkönen, on kuollut. Martti menehtyi 82-vuotiaana Helsingissä 17.11.2016.

Muistamme Martin herrasmiehenä, joka oli pohjattoman kiinnostunut kulttuurista ja historiasta, tarkka ja perusteellinen, keskusteluista nauttiva ja nokkelaa huumoria viljelevä. Sytyttäkäämme kynttilä Martin muistolle.

”Aamunkoitosta iltaruskoon kulkija elämän taivaltaa. Määränpäähän saapuessaan uneen rauhaisaan vaipua saa.”

Suomen Kuurosokeat ry:n keskustoimiston puolesta
Heli Lappalainen, aluesihteeri ■

◆ Kiitokset

Mauno Kungas kiittää yhdistystä valinnastaan Vuoden jäseneksi. ■

Paljon kiitoksia Suomen Kuurosokeat ry:lle saamastani hopeinen ansiomerkki -huomionosoituksesta. Saini Lepistö. ■

◆ Joulutervehdyksiä

Toivotamme kaikille lehden lukijoille ja yhteistyökumppaneille Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2017. Satakunnan kuurosokeiden kerho. ■

Turun kerho toivottaa kaikille hyvää joulun aikaa ja uutta vuotta! ■

Haluaisin kiittää teitä kaikkia kuluneesta yhteistyövuodesta. Nyt meidän on aika laittaa hanskat narikalle ja jalat sohvalle nauttimaan hetken rauhallisuudesta. Oikein tunnelmallista joulunaikaa ja antoisaa tulevaa uutta vuotta teille! Lämmöllä, Sanna Paasonen. ■

◆ Ajankohtaista tammikuussa

Tammikuun 4. päivä vietetään jälleen kansainvälistä maailman pistekirjoituspäivää pistekirjoitusjärjestelmän keksijän, ranskalaisen sokean Louis Braillen (1809 - 1852) syntymäpäivänä. ■

◆ Toimintakalenteri postitettu

Toimintakalenteri 2017 printtiversio on postitettu Tuntosarven osoitteiston mukaan. Se on myös Luetuksessa. Mikäli et ole saanut lehteä niin ota yhteyttä tiedotukseen. Piste- ja ääniversioita kaipaavat olkaa myös yhteydessä tiedotukseen, myös siinä tapauksessa, että haluatte lopettaa kyseisten versioiden tilaukset. ■

Seuraavat ilmoitusten jättöajat

Helmikuuta koskevat ilmoitukset sekä ne tapahtumat joiden ilmoittautumisaika päättyy helmikuussa: ma 9.1. klo 12 mennessä. ■